

Folkhälsomyndigheten

Alkohol, narkotika och våld i nära relationer

Gunnel Hensing, Göteborgs universitet

Litteraturoversikten har gjorts i samarbete med
Evelina Landstedt vid Umeå universitet
(numera Karlstads universitet)

Kartläggande litteraturoversikt om samband mellan alkohol, narkotika och:

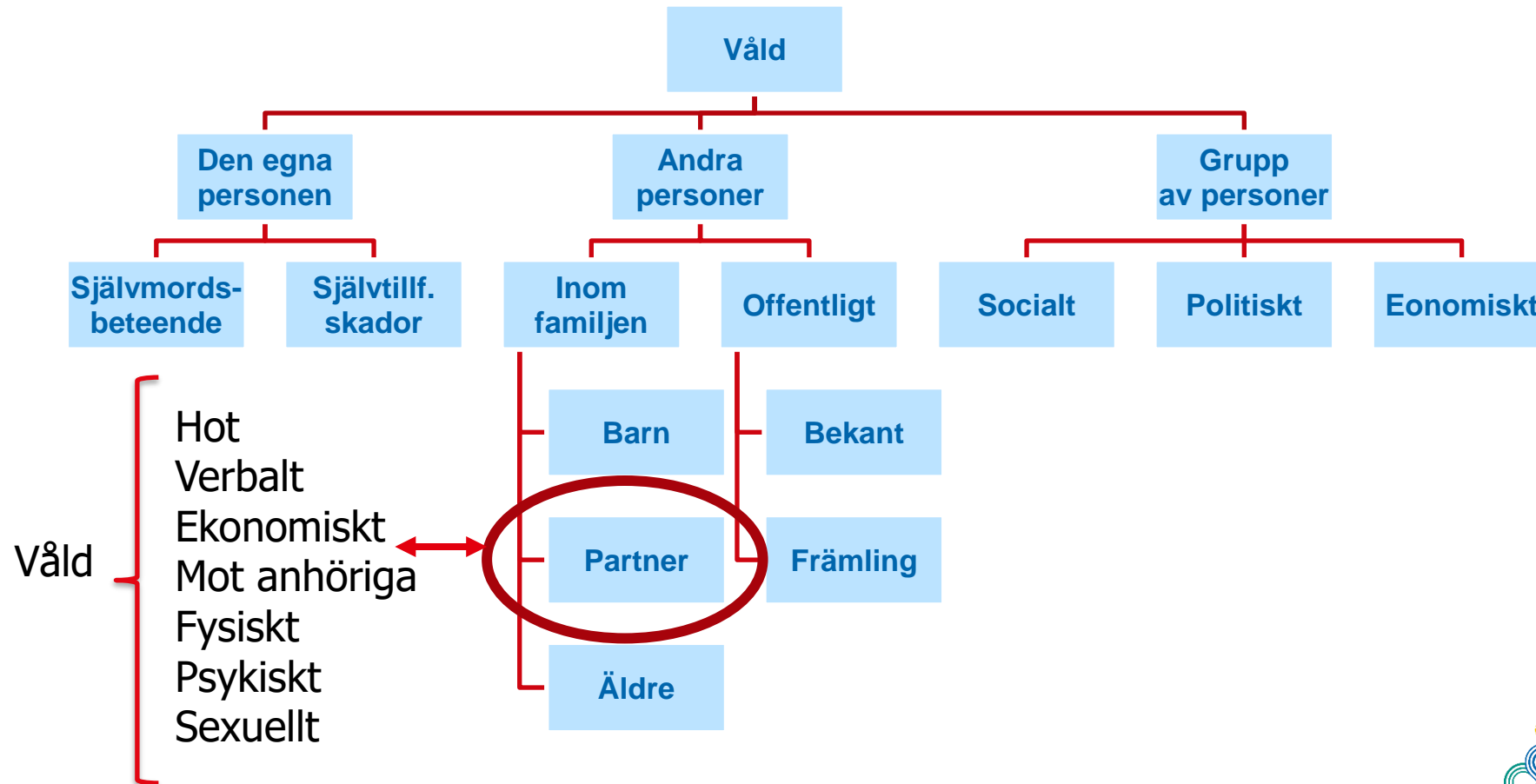
- Mäns våld mot kvinnor oavsett sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck
- Mäns våld mot män som inte har en heterosexuell läggning och inte definierar sig som binär man

Frågeställningar

- Hur ser sambanden ut mellan respektive substans och våld i nära relationer?
- Hur ser sambanden ut i relation till olika former av våld
 - Verbalt våld
 - Hot om våld
 - Ekonomiskt våld
 - Våld mot offrets närstående
 - Fysiskt våld
 - Sexuellt våld

Typologi över våld

World report on violence and health, WHO, 2002

Genusrelaterat våld

- Kollektivt våld
 - Trafficking
 - Sexslaveri
 - Fysiska och sexuella övergrepp mot prostituerade
 - Våldtäkt i krig
 - Våld mot homosexuella och transpersoner
 - Selektiv abort av flickfoster
- Våld i nära relationer
 - En av de vanligaste formerna av genusrelaterat våld
 - Den engelska benämningen "intimate partner violence" (IPV) förtydligar vad det handlar om, nämligen våld i relationer som är baserade på förälskelse, kärlek och/eller sexualitet

Komplexa samband mellan substansbruk och våld

KONTEXTEN

Alkohol
Narkotika

Biokemiska
effekter

Våld

AVHÄMNING

FÖRSÄMRAD KOGNITION

SITUATIONEN

Folkhälsomyndigheten

Litteraturoversikten

- Totalt identifierades 2899 abstracts efter sökning i databaserna PubMed, PsycInfo, Sociological Abstracts och Gender Studies Database.
- Geografisk avgränsning
 - Europa, USA, Kanada, Australien, Nya Zeeland
- Tid
 - 2000-01-01 – 2017-12-31
- Språk
 - Svenska, danska, norska och engelska

Viktig begränsning

Kvalitetsgranskade artiklar i
fulltext (n=109)

Artiklar med låg
kvalitet (n=83)

Artiklar med hög eller
medelhög kvalitet (n=26)

Var är studierna gjorda?

18 studier från USA

4 studier från KANADA OCH NYA ZEELAND

4 studier från EUROPA

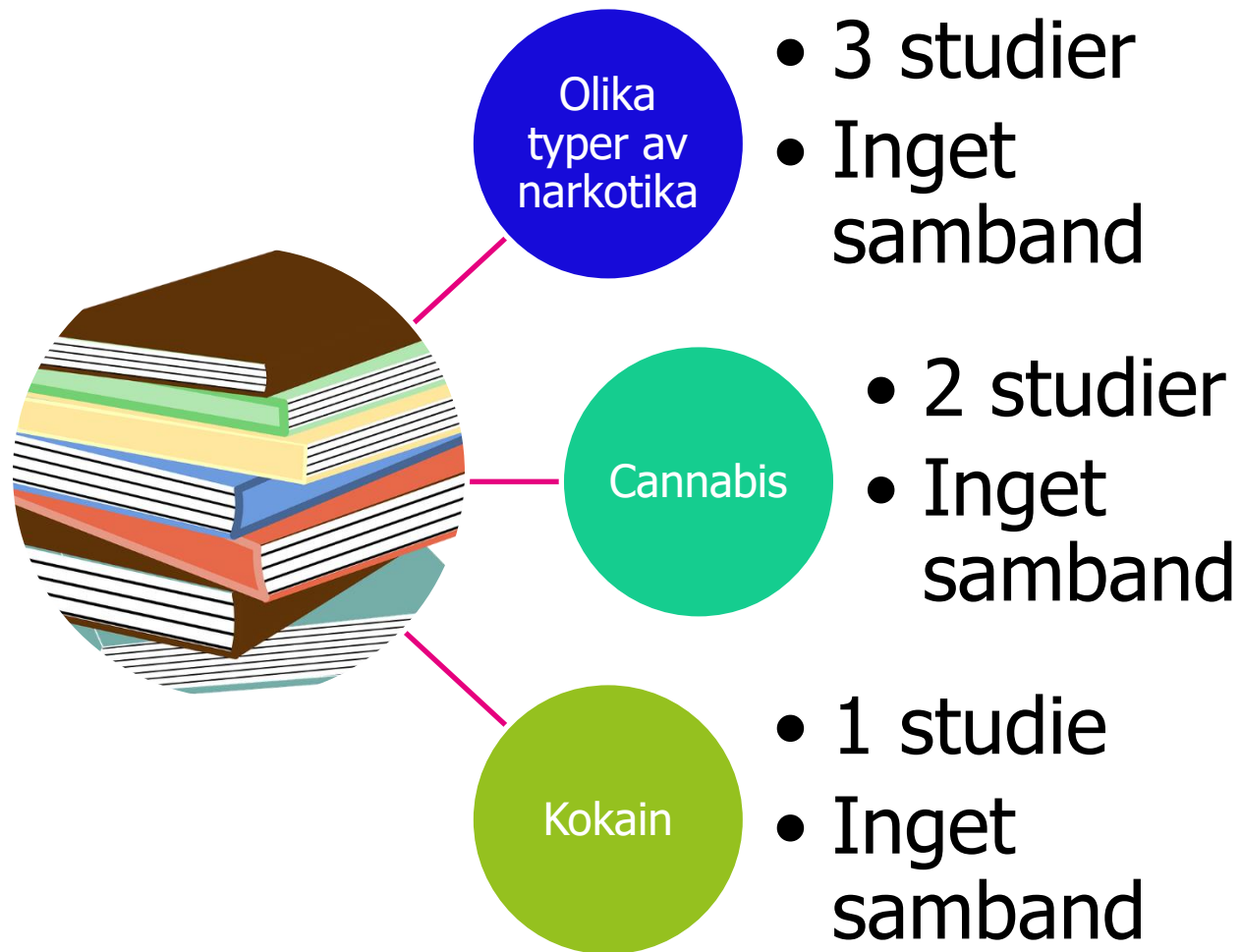
Hur mättes substansbruk?

- *Diagnosbaserade mått*
 - substansberoende eller alkoholproblem bedöms utifrån symtom eller instrument (CIDI, AUDADIS)
- *Konsumtionsmängd*
 - självskattning av antal dryckestillfällen, antalet dagar under en viss period med alkoholkonsumtion eller antalet glas som konsumerats under en tidsperiod.
- *Berusningsdrickande*
 - kombinerar antal glas och mängden alkohol inom en given tidsram.
- *Alkoholkonsumtion vid tillfället för våld i nära relation.*
- *Narkotikabruk*
 - mäts vanligen som en fråga om man använt antal olika substanser under en viss tidsperiod.
- *Täthet av utskänkningsställen för alkohol.*
 - antal utskänkningsställen i ett givet geografiskt område.

Hur mättes våld i nära relation?

- Conflict Tactics Scale
 - Användes i 17 studier
- Övriga studier använde frågor om erfarenhet av olika typer av våld eller använde registerbaserade uppgifter från polis eller arbetsgivare

Narkotika

Förövaren hade druckit alkohol vid tidpunkten för våldet

Tre studier – samtliga från USA

Bell %		Caetano %		Connor %	
Ingen	16	White	29	Mannen som använt våld	3
Låg	27	Black	41		
Medel	38	Hispanics	29		
Hög	37			Kvinnan som utsatts	21

Alkohol

SAMBAND

1 STUDIE

7 STUDIER

6 STUDIER

6 STUDIER

Vid <50%
våld

Täthet

Beroende/problem

Berusningsdrickande

Konsumtionsmängd

INGET SAMBAND

1 STUDIE

5 STUDIER

6 STUDIER

6 STUDIER

Hur ser vi på orsakssambanden?

Direkta effekter av ruset

Sekundära effekter av ett problematiskt bruk

En kombination av problematiskt bruk eller beroende och social problematik

Kunde frågeställningarna besvaras?

Hur ser sambanden ut i olika grupper

- mäns våld mot kvinnor oavsett sexuell läggning
- ~~och könsöverskridande identitet eller uttryck~~
- ~~mäns våld mot män som inte har en heterosexuell läggning och inte definierar sig som binär man~~

Hur ser sambanden ut mellan respektive substans och våld i nära relationer

- fysiskt våld
- sexuellt våld
- ~~verbalt våld~~
- ~~hot om våld~~
- ~~ekonomiskt våld~~
- ~~våld mot offrets närstående~~

Kunskapsluckor

Sverige

Narkotika

Samkönade
par

Olika
former av
våld

Slutsatser

- Det finns vetenskapliga svårigheter
 - Hur mäter man narkotika- och alkoholbruk respektive våld i nära relationer?
 - Minnesproblem vid rapportering
 - Förståelsen av orsakssamband
 - Överförbarhet av resultat mellan länder
- De flesta våldshandlingar i nära relationer sker enligt studierna med en nykter förövare. Hur ser det ut i Sverige?
- Det förebyggande arbetet måste beakta både substansbruk och andra faktorer i arbetet för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Tack!